

Program szkolenia przodowników turystyki kajakowej PTTK

Zakres wiedzy oraz umiejętności	Osoba przystępująca do egzaminu na uprawnienia przodownika turystyki kajakowej PTTK powinna udzielić odpowiedzi w podanym niżej zakresie lub wykonać poszczególne, opisane niżej czynności:
	1. Wiedza ogólna dotycząca organizacji imprez kajakowych
a) organizacja turystyki kajakowej w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia największe organizacje działające w Polsce w zakresie turystyki i rekreacji kajakowej; - wymienia typy wydarzeń turystyki kajakowej; - wymienia źródła informacji o odbywających się w sezonie imprezach kajakowych; - omawia^{*)} systemy odznak turystyki kajakowej i warunki ich zdobywania.
b) zagadnienia dotyczące ochrony środowiska w czasie imprezy	<ul style="list-style-type: none"> - omawia kwestie sanitarne na imprezie; - wymienia zasady palenia ognisk i używania otwartego ognia; - wymienia zasady postępowania z różnymi odpadami (puszki, szkło, plastik, papier, resztki organiczne).
c) wybrane zagadnienia formalno-prawne	<p>omawia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpowiedzialność prawną organizatora spływu lub rodzaje ubezpieczeń stosowanych w czasie spływu; - przepisy prawne dotyczące organizacji imprez w tym dla dzieci i młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami; - przepisy związane z uprawianiem turystyki kajakowej np.: zasady przepływania przez rezerwat przyrody, zasady korzystania z lasu, korzystania z brzegu, zasady zachowania się w okolicach mostów i w obrębie budowli hydrotechnicznych, zasady poruszania się kajakiem po różnych akwenach; - znaki żeglugowe; - wymienia dokumenty, jakie należy pozyskać od uczestnika imprezy kajakowej.
d) wiedza o sprzęcie i wyposażeniu kajakowym	<ul style="list-style-type: none"> - klasyfikuje kajaki lub kanadyjki ze względu np. na typ, materiał wykonania, przeznaczenie lub właściwości nautyczne różnych typów kajaków lub zasady doboru kajaka ze względu na typ szlaku i użytkownika; <p>omawia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyposażenie kajaka; - typy i przeznaczenie wiosł;

	<ul style="list-style-type: none"> - sprzęt asekuracyjny i jego zastosowanie lub elementy i sposoby zabezpieczenia wyposażenia osobistego kajakarza.; - zasady naprawy i przechowywania sprzętu.
e) locja	<ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcia: ciek, dorzecze, zlewisko, dział wodny lub wyjaśnia pojęcia przepływu wody i spadku rzeki; <p>omawia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rodzaje przeszkód wodnych i niebezpieczeństwa z nimi związane, w tym odwoje; - zjawiska występujące na rzekach i otwartych akwenach wodnych, w tym zjawiska lodowe lub zjawiska występujące na wodach morskich (np. stan morza, fale, pływy); - klasyfikację rzek lub elementy rzek; - rodzaje jezior.
f) szlaki kajakowe	<p>omawia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - skale trudności i uciążliwości szlaków kajakowych lub skale stosowane do opisu wód wolno i szybko płynących; - wpływ budowli wodnych na ocenę trudności i uciążliwości szlaków kajakowych; - wpływ zjawisk atmosferycznych i warunków hydrograficznych na ocenę trudności i uciążliwości szlaków kajakowych lub ocenia stopień trudności i uciążliwości szlaku kajakowego uwzględniając subiektywne i obiektywne czynniki; - zagrożenia wynikające z błędnej oceny stopnia trudności szlaku kajakowego przy zastosowaniu powyższych metod. - ocenia pojemności użytkowe szlaków i możliwości ich wykorzystania dla grup turystycznych o różnej ilości uczestników;
g) wpływ warunków meteorologicznych na realizację spływu	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zjawiska pogodowe, które pozwalają na przewidywanie pogody lub interpretuje komunikat pogodowy lub wymienia źródła informacji o warunkach pogodowych (np. prognozy pogody, radary pogodowe) wykorzystywane w trakcie trwania wydarzenia kajakowego.
h) zasady orientacji w terenie	<ul style="list-style-type: none"> - potrafi posługiwać się kompasem - potrafi czytać mapę, - umie wykorzystać nowe technologie przy określaniu swojej pozycji w terenie i szacowaniu odległości (lokalizacja według pozycji GPS)
i) zasady bezpiecznego uprawiania turystyki kajakowej	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sytuacje niebezpieczne na wodzie i zachowanie się uczestników spływu w trakcie ich wystąpienia; - wymienia sprzęt ratunkowy, który należy posiadać na kajaku w zależności od akwenu; - szyki płynięcia oraz role osób funkcyjnych; - zakres współpracy ze służbami ratownictwa;

	<ul style="list-style-type: none"> - wpływ np. żywienia, nawadniania, wysiłku fizycznego lub czynników zewnętrznych na organizm kajakarza podczas spływu kajakowego; - potrafi rozpoznać oznaki przegrzania i wychodzenia organizmu - wymienia przeciwwskazania do uprawiania określonego rodzaju turystyki kajakowej; <p>omawia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oznaki występowania przeszkód i utrudnień tzw. czytanie wody; - znaki sygnalizacyjne stosowane w czasie spływu; - zasady pokonywania bystrza lub pływania w czasie dużej fali i silnego wiatru.
j) zagadnienia organizacji asekuracji oraz ratownictwa	<p>omawia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sposoby asekuracji uczestników spływu przy pokonywaniu przeszkód lub sposoby postępowania przy przyparciu do przeszkody; - zasady pomocy tonącemu z brzegu lub z wody np. człowiek "żaba", rzutka; - zachowanie ratowanego i ratującego w odwoju; - bezpieczeństwo osoby ratującej.
k) kierowanie grupą turystyczną	<ul style="list-style-type: none"> - zna zasady kierowania grupą spływową; - opisuje sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie spływowej lub sposób zachowania się kadry, gdy pojedyncze załogi nie dostosowują prędkości do tempa grupy lub sposób zachowania się kadry, gdy uczestnicy nie stosują się do poleceń kadry spływu; - relacje i zasady dobrej współpracy pomiędzy wszystkimi uczestnikami spływu.
l) sposoby motywacji uczestników	<ul style="list-style-type: none"> - wpływ nagród i odznak oraz sposobu ich wręczania na popularyzację kajakarstwa szczególnie wśród dzieci i młodzieży; - rolę współzawodnictwa w procesie integracji grupy; - sposób otwarcia lub zakończenia spływu.
2. Wiedza geograficzno-przyrodnicza i historyczna	
a) wiedza geograficzno-przyrodnicza i historyczna	<ul style="list-style-type: none"> - zna historię wybranego obszaru na tle historii Polski lub wydarzenia i procesy, które wpłynęły na obecny charakter wybranego obszaru. - rozróżnia formy ochrony zabytków w Polsce; <p>omawia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - krainy/regiony geograficzne w Polsce - zlewnie i główne dopływy Wisły i Odry; - ukształtowanie terenu, wody (np. rzeki, jeziora) i zasoby naturalne występujące na wybranym obszarze; - rozróżnia formy ochrony przyrody w Polsce; - wymienia formy ochrony przyrody występujące na wybranym obszarze;

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia parki narodowe; - wymienia rośliny chronione i niebezpieczne środowiska wodnego; - wymienia zwierzęta chronione żyjące w środowisku wodnym.
	3. Planowanie imprezy kajakowej
a) przygotowanie planu imprezy kajakowej	<ul style="list-style-type: none"> - planuje czynności związane z organizacją imprezy kajakowej; - planuje trasę spływu uwzględniając specyfikę grupy oraz rodzaj akwenu; - określa spodziewany czas płynięcia; - określa rolę komitetu organizacyjnego; - określa środki transportu, miejsca noclegowe, wyżywienie niezbędne do realizacji imprezy; - określa program dodatkowy; - wymienia rodzaj sprzętu niezbędny do realizacji spływu i źródła ich pozyskania; - określa kadrę spływu; - wymagane prawem zgody/pozwolenia na trasie spływu oraz niezbędne umowy; - sposoby zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom imprezy kajakowej; - kompletuje pochodzące z różnych źródeł informacje krajoznawcze, przyrodnicze i o wydarzeniach kulturalnych uwzględniając specyfikę grupy; - wymienia czynności, które należy wykonać podczas rekonesansu przed spływem; - przygotowuje opis trasy w oparciu o dostępne źródła wiedzy (np. mapy i plany miast, zdjęcia, ryciny, nagrania audio i wideo); - opracowuje drukowane materiały pomocnicze dla uczestników imprezy; - przygotowuje program imprezy; - wymienia źródła finansowania spływu kajakowego; - przygotowuje budżet imprezy kajakowej; - zna kolejność działań i zakres prac dla osób organizujących imprezę.
b) charakterystyka zagadnień związanych z promocją i rekrutacją uczestników imprezy	<ul style="list-style-type: none"> - sposoby pozyskiwania uczestników - kanały przepływu/dystrybucji informacji o imprezie.

c) Opracowanie regulaminu imprezy	<ul style="list-style-type: none"> - określa organizatora, datę i trasę; - określa warunki uczestnictwa, w tym finansowe; - określa prawa i obowiązki organizatora i uczestników; - określa wyposażenie niezbędne do zabrania przez uczestników;
	4. Realizacja spływu
a) przeprowadzenie odprawy z kadrą spływu	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia wszystkim sobie nawzajem; - zna podział obowiązków i kompetencje poszczególnych osób oraz miejsce w szyku na wodzie; - ustala zasady kontaktu podczas spływu; - ustala sposób oznakowania kadry; - wymienia sprzęt, jaki członkowie kadry powinni mieć na wodzie; - przekazuje kadrze zasady transportu ludzi i sprzętu; - omawia sposób przydziału sprzętu uczestnikom; - przekazuje dokumenty i materiały niezbędne do realizacji spływu np. pozwolenia na przepłynięcie, listy uczestników, mapy.
b) przygotowanie grupy do spływu	<ul style="list-style-type: none"> - sposób weryfikacji uczestników; - wydaje sprzęt.
c) przeprowadzenie odprawy z uczestnikami spływu	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia <ul style="list-style-type: none"> - organizatora, kadrę spływu i ich funkcje; - trasę etapu; - atrakcje turystyczne na szlaku; - harmonogram płynięcia; - informuje uczestników o zasadach zachowania się na wodzie i biwaku oraz szyku płynięcia; - demonstruje na lądzie i wodzie sposób trzymania wiosła i wsiadania do kajaka uwzględniając poziom umiejętności kajakarzy i specyfikę akwenu; - omawia zagrożenia na szlaku i zalecany sposób zachowania się uczestników spływu lub sposoby pokonywania przeszkód na etapie; - demonstruje znaki sygnalizacyjne stosowane na wodzie.
d) realizacja poszczególnych etapów spływu	<ul style="list-style-type: none"> - demonstruje ćwiczenia rozgrzewające grupy mięśni rąk, barków i tułowia (minimum 5 różnych ćwiczeń); - nadzoruje zejście na wodę w tym sprawdza poprawność założenia kamizelek oraz liczbę osad na wodzie; - wyznacza tor płynięcia; - decyduje o czasie rozpoczęcia przerwy i jej długości;

	<ul style="list-style-type: none"> - decyduje o zmianie harmonogramu w przypadku wystąpienia sytuacji nieprzewidzianych; - rozwiązuje sytuacje trudne i konflikty na wodzie (np. uczestnicy nie przestrzegają zasad bezpieczeństwa, osoba jest chora, osoba jest pod wpływem alkoholu lub środków psychotropowych, następuje gwałtowne załamanie pogody, członkowie osady kłócą się i nie współpracują ze sobą); - asekuruje na przeszkodach; - kontroluje zakończenie spływu w tym liczbę osad na mecie; - nadzoruje zdanie sprzętu.
e) organizacja zajęć podnoszących atrakcyjność imprezy	<ul style="list-style-type: none"> - omawia formy współzawodnictwa w trakcie imprezy na wodzie i na lądzie (np. slalom, wyścig australijski, cross); - przygotowuje i zaprezentuje krótką prelekcję o wybranym obiekcie na trasie spływu.
f) zabezpieczanie sprzętu w trakcie imprezy	<ul style="list-style-type: none"> - zabezpiecza kajaki do transportu samochodowego; - przenosi kajak zgodnie z zasadami ergonomii; - omawia zasady pakowania bagażu w kajaku; - wymienia sposoby zabezpieczenia sprzętu na biwaku.
5. Technika pływania kajakiem	
a) zasady korzystania z kajaka	<ul style="list-style-type: none"> - demonstruje pozycję w kajaku zwracając uwagę na ustawienia osprzętu; - demonstruje bezpieczne sposoby wsiadania i wysiadania z kajaka adekwatne do warunków; - demonstruje prawidłowy uchwyt wiosła; - demonstruje umiejętność pływania po prostej do przodu i do tyłu ze sterem i bez steru lub demonstruje sposoby sterowania kajakiem przy pomocy wiosła i steru; - demonstruje zasady sterowania wiosłem w kajaku dwuosobowym. - zakłada ster i przygotowuje go do użycia; - demonstruje lub omawia zadania szlakowego i sternika oraz zasady zajmowania miejsca w kajaku dwuosobowym - wymienia błędy popełniane podczas korzystania z kajaka - demonstruje lub pływanie w czasie dużej fali i silnego wiatru.
b) techniki manewrowania na wodzie	<ul style="list-style-type: none"> - demonstruje kontrę sterującą; - demonstruje sterowanie przechylem; - demonstruje naciąganie lub piórkowanie; - demonstruje zatrzymanie w nurcie i kontrolowane promowanie dziobem i rufą pod prąd w tym tzw. "jeleni skok"; - demonstruje utrzymanie się w stanie równowagi na silnym nurcie, przy ustawieniu kajaka bokiem do przeszkody; - demonstruje wejście i wyjście z cofki; - demonstruje sposób pokonywania zwałki indywidualnie lub w zespole;

	<ul style="list-style-type: none"> - demonstruje lub optymalny wybór drogi pływnięcia np: na zakolu, przy silnym wietrze, przy pływaniu pod prąd i z prądem, na bystrzach.
	6. Ratownictwo kajakowe podczas spływu
a) umiejętności podstawowe w zakresie samoratownictwa	<ul style="list-style-type: none"> - demonstruje prawidłowe wykonanie kabiny - demonstruje niską (płaską) podpórkę; - pływa wpraw z wiosłem; - demonstruje wejście do kajaka na głębokiej wodzie; - demonstruje holowanie wpraw kajaka po wywrotce.
b) kajakowe techniki ratownicze	<ul style="list-style-type: none"> - demonstruje wykorzystanie „dzióbka” do podniesienia się po wywrotce jako ratownik i ratowany; - demonstruje technikę wylewania wody i wsiadania do kajaka na głębokiej wodzie jako ratownik i ratowany; - demonstruje holowanie uszkodzonego na dziobie lub na rufie; - demonstruje sposoby samodzielnego wylewania wody adekwatnie do warunków na brzegu; - demonstruje udzielenie pomocy kajakarzowi, który znajduje się w kajaku po wywrotce, natomiast nie może się kabinować (np. po utracie przytomności, etc.) – tzw. „ręka Boga”. - wykonuje eskimoskę (dotyczy uprawnień II-stopnia) - demonstruje wykonanie wysokiej podpórki (dotyczy uprawnień II-stopnia)
c) umiejętność posługiwania się sprzętem ratowniczym	<ul style="list-style-type: none"> - demonstruje posługiwanie się rzutką; - demonstruje prawidłowe założenie kamizelki asekuracyjnej lub ratunkowej; - demonstruje prawidłowe zakładanie fartucha lub zasady bezpieczeństwa związane z użyciem fartucha; - wymienia elementy indywidualnego wyposażenia ratowniczego; - demonstruje węzły: ratowniczy, cumowniczy, prosty płaski, wyblinka.
	7. Wiedza o Polskim Towarzystwie Turystyczno - Krajoznawczym
a) wiedza dotycząca uregulowań wewnętrznych w PTTK	<ul style="list-style-type: none"> - zna statut PTTK - zna regulaminy wewnętrzne PTTK w tym regulaminu przodownika turystyki kajakowej PTTK - potrafi umówić regulaminy odznak dla kajakarzy - zna zasady weryfikacji odznak - zna podstawowe fakty z historii kajakarstwa

) – przez termin **omawia należy rozumieć zarówno umiejętność omówienia zagadnienia jak i zaprezentowania wiedzy w innej formie np. wypełnienia testu.*

Każda osoba ubiegająca się o uprawnienia przodownika turystyki kajakowej ma obowiązek przedstawić zaświadczenie o ukończeniu kursu pierwszej pomocy przedmedycznej trwającego min. 8 godzin. Szkolenie powinno mieć miejsce nie wcześniej niż w ciągu ostatnich dwóch lat.

Niniejszy „Program szkolenia przodowników turystyki kajakowej PTTK” został uchwalony przez Komisję Turystyki Kajakowej ZG PTTK uchwałą Nr 2/XIX/2022 z dnia 11 czerwca 2022 r.